

Evalueringsrapport skriftlig eksamen i dansk hhx 2009

Forside til eksamensopgaverne i dansk 18. maj 2009

*Fagkonsulent Helle Romme Hansen
Undervisningsministeriet
August 2009*

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	2
EVALUERING AF SKRIFTLIG EKSAMEN.....	3
KARAKTERGENNEMSNITTET	3
DEN ELEKTRONISK BASEREDE SKRIFTLIGE EKSAMEN I DANSK.....	3
INSPIRATIONSMAERIALE	4
SKRIVEKUNST.....	4
EKSAMENSOPGAVERNES TEKSTGRUNDLAG.....	4
CENSORKORPSETS EVALUERING AF OPGAVERNE OG TEKSTGRUNDLAGET	6
SKRIVEGENRER OG SKRIVEKOMPETENCER.....	6
ELEVERNES VALG AF OPGAVETYPER.....	8
DE ENKELTE OPGAVER.....	9
<i>Opgave 1</i>	9
<i>Opgave 2</i>	10
<i>Opgave 3</i>	10
<i>Opgave 4</i>	11
<i>Opgave 5</i>	12
<i>Opgave 6</i>	12

Evaluering af skriftlig eksamen

Denne evaluering bygger på indberetninger fra censorerne ved skriftlig eksamen i dansk i hhx. Censorkorpset bestod af 75 censorer fordelt på 19 rettegrupper.

Den skriftlige eksamen i dansk blev afviklet for hele hhx-årgangen d. 18. maj som en elektronisk baseret eksamen.

Censorerne havde inden censormødet d. 17. juni indberettet deres kommentarer og foreløbige karakterer til en elektronisk database. Disse og senere kommentarer danner baggrund for fagkonsulentens samlede evalueringssrapport.

Karaktergennemsnittet

Gennemsnittet blev **6**, hvilket er lidt højere end sidste års 5,7

Tallene baserer sig på censorernes elektroniske indtastninger umiddelbart efter censuren. Databasen rummer indtastninger på 2923 elever, hvilket ikke er hele årgangen, men nok til at sige noget om tendensen. En endelig karakterberegning kan først udarbejdes senere på året, når skolernes indberetninger er tilgængelige via uni-c.

Dumpeprocenten er meget lille (2 %), og det er stadig et af de mindste blandt de skriftlige hhx-fag. Ser man på karakterfordelingen i forhold til forventningerne til ECTS-skalaen, er der en lille bedring i forhold til sidste år:

Karakter	02	4	7	10	12
ECTS-skala forventninger i %	0,10	0,25	0,30	0,25	0,10
Fordelingen i skr. dansk 08	0,13	0,35	0,35	0,15	0,02
Fordelingen i skr. dansk 09	0,11	0,33	0,37	0,15	0,05

Lidt flere elever har fået karakteren 7 frem for 4 set i sammenligning med sidste år, mens stadig kun 15 % af årgangen har fået 10. Topkarakteren synes svær at opnå, men den er trods alt givet lidt oftere i 2009.

Den elektronisk baserede skriftlige eksamen i dansk

Den skriftlige eksamen skal måle hhx'ernes skrivekompetence og deres grad af opfyldelse af de danskfaglige mål. Med reformen blev fagligheden skåret ind til kernen, gjort eksplicit og målbar. Den nye faglighed i skriftlig dansk på hhx sidestiller mediehistorie, sprog og kommunikation med de litterære opgaver samt ekspliciterer kernestof, herunder oversat litteratur og kanoniske tekster. Desuden er begrebet *inspirationsmateriale* indført til alle opgavetyper.

Inspirationsmateriale

Evalueringsinstituttets (EVA) evaluering af danskfaget, som udkom i foråret 2009, underkaster eksamensformerne en nærmere analyse, men kommer ikke med direkte anbefalinger til den elektroniske prøve med inspirationsmateriale. Der er fordele såvel som ulemper ved inspirationsmaterialet, og udviklingen skal følges.

Det var ikke ved årets skriftlige eksamen tydeligt at se om inspirationsmaterialet løfter niveauet i elevbesvarelsene. Men i enkelte opgaver (5 og 6) blev inspirationsmaterialet brugt nyttigt som baggrundsviden.

Inspirationsmaterialet tjener didaktisk set to formål. Det første er en understøttelse af studiekompetencen og det faglige mål om at selekttere og dokumentere, det andet er at modvirke negativ social arv. Begge dele fungerer tilfredsstillende. Når der alligevel kan være tvivl om inspirationsmaterialets funktion i prøvematerialet, handler det om måling af skrivekompetencerne. Den skriftlige eksamen skal først og fremmest tjene til måling af elevens skriftlige fremstilling og formidlingskompetence og i mindre grad deres læsekompetence.

Skrivekunst

Her ved anden årgang af reformen må det konstateres at mange elevbesvarelser ikke var formmæssigt stærke. Der var kommenterede referater i stedet for essays. Der var manglende indledninger, dårligt disponerede opgaver og bevidstløse skematiske analyser. Om dette kunne forhindres ved mindre inspirationsmateriale, er svært at vide (og undersøge).

Der er stadig meget at gøre i undervisningen i skriftlig dansk. At der er meget knap afmålt tid til at arbejde med den enkelte elevs skriveudvikling, er givet en del af problemstillingen. På den anden side var der flere elevbesvarelser med spændende selvstændige essay-forsøg og suveræne litterære analyser, så det kan lykkes.

Opprioriteringen af undervisning i sprog og kommunikation, som tydeligt mærkedes i første reformårgangs danske stil, var desværre ikke tydelig i år.

Eksamensopgavernes tekstgrundlag.

Cd-rommen til skriftlig eksamen 2009 rummer 6 opgaver. Tekstgrundlaget til disse ser således ud:

Opgave 1

Tekstgrundlag:

Tekst 1: [Informations forside, den 10. september 2008.](#)

Tekst 2: [Mette Klingsey: "Nu er over halvdelen kvinder", Information den 10. september 2008.](#)

Tekst 3: [Ekstra Bladets forside, den 10. september 2008.](#)

Tekst 4: [Bo Elkjær m.fl.: "Snakkemaskine", Ekstra Bladet den 10. september 2008.](#)

Tekst 5: ["Side 9 pigen", Ekstra Bladet, den 10. september 2008.](#)

Inspirationsmateriale:

- [Deadline på DR2, den 9. september 2008 \(uddrag\).](#)
Varighed: 10 min. 40 sek.

Opgave 2

Skriftlig dansk, hhx
Eksamensevalueringsrapport
2009

Tekstgrundlag:

Tekst 6: [Pia Juul: "En flinker fyr"](#).
Fra novellesamlingen "Dengang med hunden", 2005

Inspirationsmateriale:

- [Karen Syberg: "Jeg har prøvet ikke at bruge fantasi"](#).
Interview med Pia Juul, Information, den 19. marts 2005.
- Portræt af Pia Juul på www.forfatterweb.dk

Opgave 3

Tekstgrundlag:

Tekst 7: [TV-reklame for Tryg Forsikring. Vist på TV2 i 2008.](#)
Varighed: 35 sek.

Tekst 8: [TV-reklame for Codan Forsikring. Vist på TV2 i 2007.](#)
Varighed: 50 sek.

Inspirationsmateriale:

- [Tryg Forsikrings hjemmeside \(forsiden\).](#)
- [Codan Forsikrings hjemmeside \(forsiden\).](#)

Opgave 4

Tekstgrundlag:

Tekst 9: [Michael Møller: "Jeg - en sportsrindalist"](#).
Kronik i Politiken, den 6. september 2008.

Inspirationsmateriale:

- [Tekst uden forfatterangivelse om De Olympiske Lege fra undervisningsportalen EMU](#)
- ["Årets sport 2008". Uddrag af sportskavalkade på TV2 News, den 1. januar 2009.](#)
Varighed: 7 min. 16 sek.

Opgave 5

Tekstgrundlag:

Tekst 10: [Natasja: "Gi' mig Danmark tilbage", musikvideo, 2007.](#)
Varighed: 3 min. 31 sek.

Tekst 11: [Dansk Folkepartis valgvideo fra folketingsvalget i 2001.](#)
Varighed: 5 min.

Inspirationsmateriale:

- [Udskrift af teksten til "Gi' mig Danmark tilbage", 2007.](#)

- ["Allah er lige for loven", Dansk Folkeparti, 2007.](#)
- ["Med sharialov skal land bygges", Dansk Folkeparti, 2007.](#)

Opgave 6

Tekstgrundlag:

Tekst 12: [Edgar Allan Poe: "Hjertet, der sladrede", 1843.](#)
Oversat fra engelsk af Hans-Jørgen Birkmose, 2007.

Inspirationsmateriale:

- [Bo Green Jensen: "Edgar Allan Poe".](#)
Artikel i Knud Michelsen m.fl.: "Forfatterleksikon, udenlandsk litteratur, bd. 2, 1999.
- [Thorkild Bjørnvig: "Den æstetiske idiosynkrasi" \(uddrag\).](#)
Fra essaysamlingen "Begyndelsen", 1960.

Censorkorpsets evaluering af opgaverne og tekstgrundlaget

87 % af censorerne mente at omfanget af opgaver og tekster var passende, derimod mente lidt færre (77 %) at bredden var passende. En lille del af censorkorpset fandt at der skulle være lidt mere vægt på litteratur, og ganske få pegede på at kortfilm og en tydeligere sproglig opgave manglede i årets eksamenscd-rom.

Alt i alt en overvejende tilfredshed. Den utilfredshed der alligevel kan spores, hænger sammen med forskellige opfattelser af fagets genstandsfelt.

Danskfagets genstandsområde er tredelt mellem litteratur, medier og sprog, mens fagets didaktik arbejder med alle teksttyper læst med forskellige tilgange og perspektiver (fokusområder). Anskues tekstgrundlaget til skriftlig eksamen ud fra tredelingen mellem litteratur, medier og sprog, er det nemt nok at placere "En flinker fyr" og "Hjertet, der sladrede" under litteratur, sværere bliver det at placere "Gi' mig Danmark tilbage", da tekst og video både kan placeres under litteratur og medier. Og "Snakkemaskine"/ "Nu er halvdelen kvinder" hører som avisartikler under medier, ligesom tv-reklamerne er mediebarne tekster, men begge teksttyper er i lige så høj grad sprog i den danskfaglige optik. Derfor må det konstateres at tekstgrundlaget til skriftlig eksamen 2009 understreger danskfagets fokus på sproget i mangfoldige genrer.

Skrivegenrer og skrivekompetencer

Det er svært at skille tekstproduktion helt fra tekstlæsning, såvel i undervisningen som til eksamen, og der er forskellige former for tekstlæsning til den skriftlige eksamen. Alligevel måles først og fremmest elevernes skrivekompetencer, og det gøres i hhx i nogle mere eller mindre faste rammer for skrivegenrer.

Opgaveformuleringerne til skriftlig eksamen 2009 så således ud:

Opgave 1

Foretag en analyse af "Nu er over halvdelen kvinder" (tekst 2) og af "Snakkemaskine" (tekst 4). Inddrag både tekst, billeder og layout.

Sammenlign de to avisers dækning af begivenheden. Inddrag alle 5 tekster i

sammenligningen.

Opgave 2

Foretag en analyse og fortolkning af "En flinker fyr".

Opgave 3

Foretag en analyse af tv-reklamerne for forsikringselskaberne Tryg og Codan. Sammenlign reklamerne, og vurder deres gennemslagskraft.

Opgave 4

Skriv et essay om elitesport, hvor du bl.a. diskuterer hovedsynspunkterne i Michael Møllers kronik. Giv dit essay en titel.

Opgave 5

Foretag en analyse og fortolkning af musikvideoen "Gi' mig Danmark tilbage". Sammenlign danmarksbillederne i "Gi' mig Danmark tilbage" og Dansk Folkepartis valgvideo.

Opgave 6

Foretag en analyse og fortolkning af "Hjertet, der sladrede".

Skriv på baggrund af novellen en artikel på ca. 600 ord. Vælg selv journalistisk genre, og angiv, hvilket dagblad du skriver til.

I din artikel må du gerne opfinde kilder eller vidner, der ikke optræder i novellen, men indholdet i din artikel må ikke være i modstrid med novellens handling.

Ser vi nærmere på spørgeformuleringerne, giver det et fingerpeg om hvilke genrer eleverne forventes at skrive i. Disse genrer fordeler de sig som følger på de 6 opgaver:

1. Analyse og sammenligning2. Analyse og fortolkning3. Analyse og vurdering4. Essay5. Analyse, fortolkning og sammenligning6. Analyse, fortolkning og artikel

Den helt overvejende skrivegenre er tekstanalysen. Hvilken slags tekstanalyse afhænger derimod af tekstgrundlag og kontekst. Essay og artikel adskiller sig som genrer herfra, idet analysen er iboende og underordnet formen.

Ser vi nærmere på hvilke analyse- og skrivekompetencer årets skriftlige eksamensopgaver málte, og hvad man kunne forvente eleverne ville kunne præstere i forhold til fagets mål og kernestof, fremkommer følgende:

1. Analyse og sammenligning
Sproglig og argumentatorisk analyse, medie- og billedanalyse
2. Analyse og fortolkning
Litterær analyse
3. Analyse og vurdering
Narrativ og argumentatorisk analyse
4. Essay
Retorisk og sproglig fremstilling
5. Analyse, fortolkning og sammenligning
Sproglig, lyrisk, billedikonisk og ideologikritisk analyse
6. Analyse, fortolkning og artikel
Litterær analyse og journalistisk fremstilling

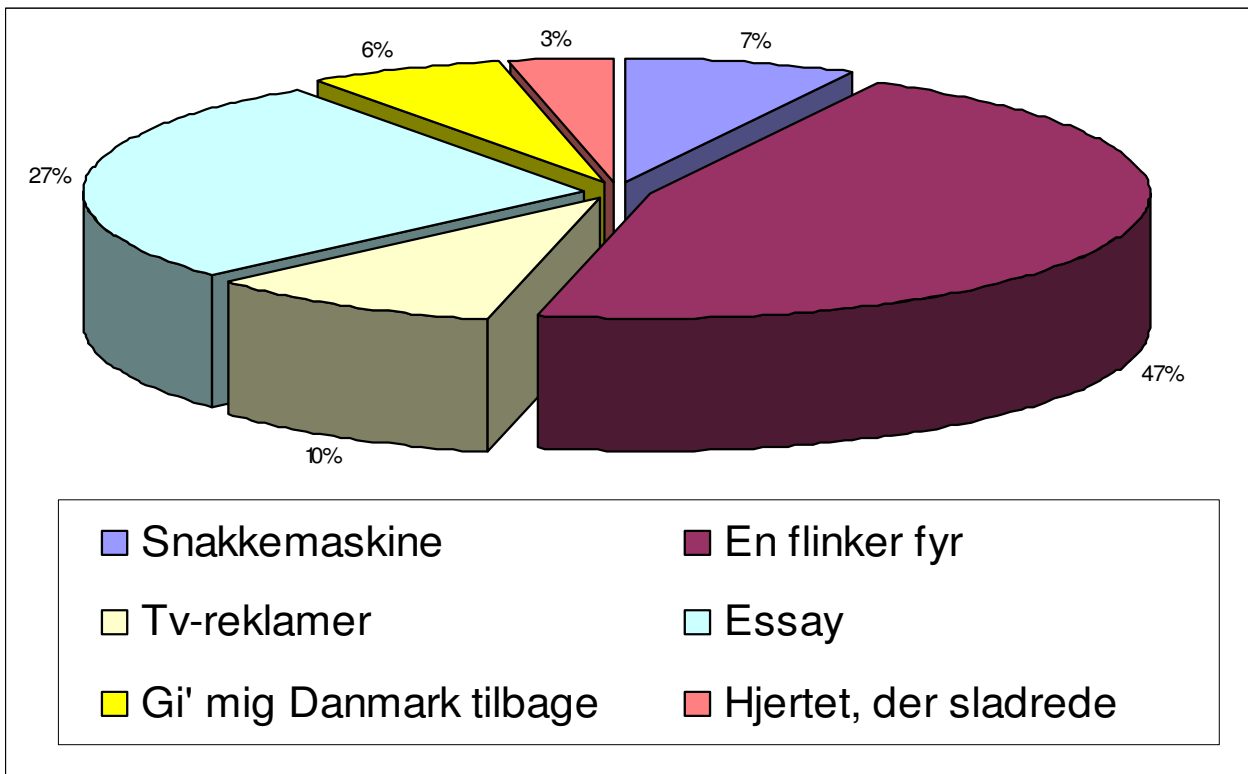
Da disse præciseringer af analysekravet ikke står i opgaveformuleringer, kan de for det første ikke par tout forventes og for det andet, kan andre analysetilgange være en mulighed. Der kræves derfor desuden af eleverne en generel tekstlæsningskompetence, for at kunne vælge den adækvate analysetilgang til det forelæggende tekstmateriale.

Elevernes valg af opgavetyper

Elevernes valgmønster var meget traditionelt.

Halvdelen af eleverne valgte en opgave med litterært forlæg. Ser man bort fra mistanken om at nogle elever kan have valgt efter den korteste tekst, afspejler dette valg formodentlig den daglige undervisning.

Skriftlig dansk, hhx
Eksamensevalueringssrapport
2009

De sproglige analyser blev kun valgt af 17 % af eleverne, men af forensuren¹ fremgik netop de sproglige analyser med det højeste gennemsnit. Det modsatte var tilfældet med essayopgaverne. De litterære opgaver lå lige under 6 i gennemsnit.

De enkelte opgaver

Dette afsnit rummer censorernes kommentarer i forhold til vurderingen af opgavebesvarelserne og fagkonsulentens overvejelser og konklusioner. De små pudsige citater ved hver opgave er hentet fra årets stile.

Opgave 1

"Birte Siim siger, at der ikke er grund til at trække alt for meget i smilebåndene"

¹ Her bruges tal fra censorernes indberetning før censormødet, fordi den endelige eksamensstatistik ikke rummer differentiering på de enkelte opgaver i eksamenscd-rommen.

Denne opgave blev rost af censorerne, og der var ingen vanskeligheder i forbindelse med bedømmelsen af den. Der er tale om en nærmest klassisk opgave inden for et obligatorisk fokusområde. Materialet til opgaven var relativt omfangsrigt, hvilket kan have spillet negativt ind på elevernes valg af opgaven. Eleverne må formodes at have vidst hvordan de skulle gribe en sproglige og mediemæssig analyse an, da det er en del af kernestoffet. Alligevel havde ikke mange elever valgt denne opgave. De der gjorde klarede sig relativt godt.

Opgave 2

”Konen lægger sig til at sove og vågner næste dag op til 8 kartofler”

Næsten halvdelen af årets hhx-ere skrev om ”En flinker fyr”. Især mordgåden fangede eleverne, måske også at novellen er kort og udvikler sig dramatisk.

De fleste af elevernes litterære analyser prøvede at afdække hvem morderen kunne være, og censorerne vurderede ikke om eleven nåede frem til den ”rigtige”, men om analysen var dokumenteret (tekstnær) og fortolkningen plausibel. Desuden var det afgørende for vurderingen, om elevens analyse reflekterede over fortælleren og den åbne slutning.

Denne opgavetype med litterær analyse af noveller fra nyeste tid er kernestof, og næsten halvdelen af årgangen valgte den. Alligevel var den ikke topscore med hensyn til karakterfordelingen. Der er stadig i hhx for mange analysebesvarelser, der bevidstløst aflirer analyseskemaer og medbragte hjælpemidler. Censorerne efterlyser friere og mere læseværdige litterære analyser.

Opgave 3

Det handler om at være

”Der er ikke anvendt andre sprog, latin eller andre former for slogan, som er svære at forstå”

Nogle censorer i censorkorpset advarede imod såkaldte ”afsætningsopgaver” til skriftlig eksamen i hhx, fordi eleverne tilsyneladende glemmer at de bliver vurderet på de danskfaglige kompetencer – eller måske kan de ikke skelne.

Andre i censorkorpset ser bevidstløs anvendelse af mediefagets filmanalyseskemaer som et uvæsen.

Men ikke desto mindre har de elever, der skrev denne opgave, gennemsnitligt fået en relativ god karakter.

Det afgørende i vurderingen af opgavebesvarelsen var bl.a. om følgende indgik i analysen:

- det narrative forløb
- de sproglige og visuelle virkemidler
- købsappellens virkning

Inddrog opgavebesvarelsen *desuden* viden om produktet, virksomheden og klippeteknik, var det bare fint, men ikke noget der i væsentlig grad trak op eller ned.

Opgave 4

”Det sociale blomstrer – når man går til en sportsgren”

Der var, som altid, stor diskussion om essayopgaven blandt censorerne, og det trods langt færre elever (under 1/3) i år havde valgt denne opgavetype.

Essayopgaven har en tendens til at differentiere eleverne mere end de øvrige opgavetyper, fordi vurderingskriterierne forskyder sig lidt væk fra analysen og over på sproget og selve udtryksformen. Mange elever var faldet for at kommentere og referere stort set alle Michael Møllers synspunkter på offentlig støtte til elitesporten, uden at have en sammenhængende idé eller en selvstændig disposition og sproglig fremstilling. Essayopgaven krævede abstraktion i tekstillæsningen og mestring i at bruge sproget i én sammenhængende, argumenterende og formet fremstilling. De elever der forsøgte sig med en selvstændig tilgang til emnet i et sprog der var tænkt over, blev belønnet.

Hvis der ikke undervises systematisk og individuelt trænes i at skrive essayistisk (eller er tid til det), kan denne opgavetype være uheldig i relation til negativ social arv. Dermed ikke sagt at eleverne fra gymnasiefremmede miljøer ikke kan skrive et essay! Men kravene og vurderingskriterierne skal tydeliggøres, eksemplificeres og trænes, ikke blot forudsættes bekendte.

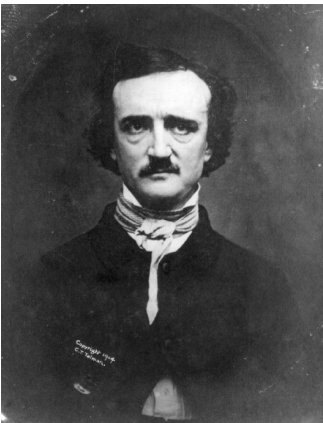
Opgave 5

”Og ofte er de påvirket af alkohol og eurofriske stoffer”

Censorerne havde ikke vanskeligt ved at bedømme besvarelser af denne opgave, trods de få der var. Faktisk forbløffende få. Måske er Natasja et storbyfænomen, som den typiske hhx’ere ikke kan afkode – eller har lyst til at afkode. I hvert fald skulle der have været en note på fx Pusherstreet. Det var videoen, der skulle analyseres, men når nogle elever analyserede teksten først og fremmest, var det ikke en totalt misforstået opgave – teksten og sproget er ganske vigtig for budskabet. Det er en opgave med mange muligheder for detaljerede analyser af såvel sprog, lyd, farver, billeder, bevægelser og ideologi.

Opgave 6

”Liget kom ud i flere stykker, hvilket kan tyde på, at morderen havde parteret sit offer”

Nogle besvarelser af den opgave afslørede at ”Gys Splat og Freud” stadig læses i hhx, men der var i det hele ganske få besvarelser af opgave 6. Opgaven ramte ned i kernestoffet, blot repræsenteret ved en oversat udenlandsk klassiker, Poe. Måske var opgaven for omfattende, fordi den ud over litterær analyse og fortolkning, stillede krav om journalistisk formidling i en bunden kontekst. Ikke desto mindre en spændende opgave som prøver alsidige skrivekompetencer, måske derfor også en opgave der differentierede. Det vil sige der blev i højere grad givet bund- og topkarakterer for besvarelser af denne opgave end det var tilfældet for de øvrige analyseopgaver.

Det kan altså konkluderes at essayopgaven om sportsrindalisme og Poe-opgaven bedst differentierede karaktergivningen, det vil sige karaktererne for besvarelser af disse to opgaver lå tættere på ETCS-skala forventningerne end det endelige gennemsnit (jf. side 2).